

Concept kernstrategie

Oudendijk

Versie 22-5-2026

CONCEPT

Hoofdstuk 1: Inleiding

De komende tien tot vijftien jaar gaat Altena haar omgevingsbeleid verder uitvoeren om de maatschappelijke samenhang te versterken en een gezonde en duurzame leefomgeving te creëren. Dit doet de gemeente voor Oudendijk via een kernstrategie. De kernstrategie biedt een leidraad voor de ontwikkeling van Oudendijk als onderdeel van de programma's bebouwde omgeving onder de Omgevingsvisie. De kernstrategie is opgebouwd op thema's, die inhoudelijk samenhangen en vaak ook overlap hebben:

Thema 1: eigenheid en gemeenschap

- Iedere kern en iedere wijk is anders, uniek. We willen bijzondere eigenschappen bewaren, maar ook drempels verlagen. Hoe bouwen we, samen met de bewoners, verder aan een sterke gemeenschap en eigenheid voor Oudendijk?

Thema 2: cultuurhistorie: recreatie en toerisme

- Wij leven in een gebied met rijke geschiedenis, die we ook aan anderen willen laten zien. Hoe kan de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor werkgelegenheid zorgen en interessant zijn voor eigen inwoners én toeristen?

Thema 3: gezondheid, groen en bewegen

- Het klimaat wordt warmer en natter. Hier moeten we in de openbare ruimte rekening mee houden. Dit biedt ook kansen om meer groen aan te leggen. Hoe kan dit groen uitnodigen om (ook) buiten te bewegen?

Thema 4: voorzieningen en ontmoeten

- Op dit moment heeft Oudendijk voldoende vrijwilligers. Maar dat is niet vanzelfsprekend. Hoe zorgen we ervoor dat voorzieningen en verenigingen voor iedereen blijven bestaan?

Thema 5: wonen en zorg

- Voor jongeren en jonge gezinnen is het moeilijk om een geschikt huis te vinden. Dit geldt ook voor ouderen en mensen die zorg nodig hebben. We willen hier iets aan doen. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen goed kan blijven wonen in Oudendijk?

Thema 6: bereikbaarheid en parkeren

- In Oudendijk gebruiken veel mensen de auto. We willen samen nadenken over verkeersveiligheid en parkeren. Hoe zorgen we ervoor dat Oudendijk leefbaar blijft?

Leeswijzer

Na deze inleiding beschrijven we in hoofdstuk 2 op hoofdlijnen de achtergrond van de ontwikkelingen in en om Oudendijk. In hoofdstuk 3 en 4 worden per thema de volgende punten uitgewerkt:

1. De **gebiedsagenda** als maatschappelijk vertrekpunt;
2. De **ambitie**: als hoofd ontwikkellijn tot 2040.
3. De **bouwstenen**: geven richting aan de uitvoering.

In hoofdstuk 5 volgen het ruimtelijk totaalbeeld en de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling tot 2040. We sluiten af met een beschrijving van het participatieproces in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 2: Achtergrond

De kernstrategie zet de koers uit voor de komende vijftien jaar. Daarom heeft gemeente Altena ervoor gekozen om de kernstrategie breed vorm te geven. Doelstelling is een gedragen kernstrategie, die helpt in de samenwerking met medeoverheden en in de toetsing van initiatieven.

Met de kernstrategie zetten we de lijnen uit voor de ontwikkeling Oudendijk. Oudendijk ligt in het gebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie die als UNESCO werelderfgoed belangrijke cultuurdrager in Altena is. Dit biedt zowel kansen als ook beperkingen in de ontwikkeling van deze kern. Met de ambities, die geformuleerd worden in de kernstrategie wil de gemeente de ontwikkeling van Oudendijk tot 2040 passend vormgeven. In de strategie voor Oudendijk is ervoor gekozen het lint en omringend landschap te beschermen zonder ontwikkelingen, die de levendigheid op de lange termijn kunnen bevorderen, onmogelijk te maken.

2.1. Historie

Historisch gezien is Oudendijk ontstaan langs een dijk, die is opgeworpen na de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Oudendijk was als hoofdverdedigingslijn een belangrijk onderdeel van de Waterlinie. Vanuit hier was het open landschap van de inundatiekom bij Woudrichem zichtbaar. Sinds de vijftiende eeuw hoorde het buurtschap tot de jurisdictie van de stad Woudrichem. Deze dijk heeft zich doorontwikkeld als agrarische lintstructuur, uitgedijd door tweedelijsbebouwing vooral op de achtererven. Oudendijk heeft twee gebouwde voorzieningen, een openbare basisschool en het dorps huis O.V.O, die beiden in het noordelijk deel zijn gelegen. De gebouwen hebben een monumentale status. Verder kent Oudendijk als recreatieve voorzieningen het natuurgebied de Groesplaat, eigendom van het Brabants Landschap en vrij toegankelijk is voor dagrecreanten, en het Oudendijkse strand.

2.2. Maatschappij

De Oudendijk heeft zich doorontwikkeld als agrarische lintstructuur. Tot ongeveer 40 jaar geleden had de buurtschap overwegend agrarische bewoners. De laatste decennia is door de vestiging van stedelijke bevolking het agrarische karakter meer naar de achtergrond verdwenen. Inmiddels is Oudendijk vooral een woonkern, waar veel inwoners vanuit stedelijke gebieden in Nederland zijn komen wonen. Rust en ruimte worden dan ook sterk gewaardeerd.

2.3. Lokale vraagstukken

Oudendijk is een kleine levendige kern met grote sociale cohesie. Er zijn veel verenigingen en het buurthuis, de O.V.O, wordt in eigen beheer goed benut en onderhouden. Oudendijk is goed georganiseerd en kende tot 2025 een dorpsraad als vertegenwoordiging. De dubbele vergrijzing en de veranderende zorg- en welzijnsarrangementen hebben in Altena bijzonder groot effect, gezien de grootte van en afstanden tussen de kernen. Het is daarom essentieel om hierop voor te sorteren. Oudendijk is dan ook een kern, waarin het voor ouderen lastig kan zijn om te blijven wonen. Tegelijkertijd kan het toevoegen van woningen voor de doorstroming zorgen voor een demping van de demografische effecten. Gezien de redelijk gelijkmatig verouderende bevolking, de relatief beperkte bereikbaarheid en onvoldoende mogelijkheden voor starters om te wonen binnen de kern is de demografie een aandachtspunt. Verjonging in de bevolking zorgt voor draagvlak voor voorzieningen en verenigingen. In het kader van leefbaarheid op de langere termijn is het van belang dat ook in Oudendijk ook perspectief is voor doorstroming.

3.3. Beleid

Gemeente Altena heeft in regionaal verband afspraken gemaakt over economie, toerisme en woningbouw. Belangrijk voor Oudendijk zijn de doelstellingen toeristische ontwikkeling te versterken, woningen in verschillende categorieën toe te voegen en de vitaliteit te handhaven. Het rijk en de provincie bewaken de kwaliteit van ontwikkelingen in Oudendijk en beoordelen of deze passen binnen de cultuurhistorische betekenis, of er voor de toekomst voldoende rekening

gehouden wordt met de invloeden van het water en de draagkracht van de bodem. Deze beoordeling vindt plaats aan de hand van de provinciale verordening; het advies van het kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft een grote rol in de provinciale beoordeling van plannen.

3.4. Participatie

Gemeente Altena heeft in het verleden al meerdere participatietrajecten georganiseerd, waarvan de uitkomsten via vastgesteld beleid verwerkt zijn in de kernstrategie. In 2021 heeft de dorpsraad van Oudendijk zelf een Enquête 'Wonen & Voorzieningen Oudendijk' gehouden, die in grote lijnen opgenomen is in de huidige participatie voor de kernstrategie. De gebiedsagenda, die in samenspraak met dorpsraad en inwoners is aangescherpt, is als maatschappelijke basis opgenomen in hoofdstuk 3. Een totaaloverzicht van de participatie is opgenomen in het participatieverslag.

Hoofdstuk 3: De gebiedsagenda, het maatschappelijk vertrekpunt

Als leidraad voor het gesprek met inwoners, ondernemers en andere partijen uit het gebied is een gebiedsagenda gebruikt, die in gesprekken steeds verder is aangescherpt. In deze gebiedsagenda komen beleid, feiten, wensen en zorgen van samen in een document. De gebiedsagenda is als maatschappelijk uitgangspunt voor de 6 thema's in de kernstrategie gebruikt. Onderstaand een overzicht van besproken onderwerpen:

3.1. De maatschappelijke basis: Identiteit en gemeenschap

- Saamredzaamheid: Het beleid van Altena is gericht op sterke gemeenschappen die ook vanuit verschillende sociale en culturele achtergronden verbinding zoeken. Verenigingen en buurten vormen een belangrijke drager. Oudendijk is goed georganiseerd. Hoewel de samenstelling van bewoners de afgelopen decennia is veranderd door afvloeiing van oorspronkelijke inwoners, is de binding onderling sterk, met name door een gedeelde leefstijl.
- Oudendijkers vinden elkaar in Oudendijk. Er zijn veel verenigingen die de sociale cohesie ondersteunen en de kern vitaal houden. Oudendijk had een bewonersvertegenwoordiging.
- In Oudendijk zorgt met name de plaatselijke basisschool voor levendigheid en aantrekkingskracht van buiten de kern. Het buurthuis, de O.V.O, is een belangrijke sociale ontmoetingsplek, die in eigen beheer wordt beheerd. Er zijn veel verenigingen en de O.V.O wordt goed benut.
- Het Daily Urban System van Oudendijk is vanzelfsprekend groter dan Oudendijk. De verbinding van bewoners met de wijde omgeving is goed geborgd, met name ook door een brede actieradius in verband met werk en afkomst. Als belangrijkste punten voor woongenot de rust, ruimte, natuurlijke omgeving en de samenhang en gemeenschapszin genoemd. Er is een grote waardering door inwoners voor de voor historische lintbebouwing en de zichtlijnen naar het landschap.
- De demografische ontwikkeling van Oudendijk, in combinatie met het redelijk eenzijdig woningaanbod, vormt een aandachtspunt voor de vitaliteit van de kern. Op dit moment is er nog een grote vitaliteit in de kern. Om de vitaliteit ook op de lange termijn te bevorderen is het zinvol om starters de kans te geven in Oudendijk te wonen en senioren de mogelijkheid te bieden om te verhuizen naar een kleinere woning binnen de kern. Clustering van specifieke woonvormen biedt ook de kans tot het gezamenlijk regelen van voorzieningen.

3.2. Cultuurhistorie: recreatie en toerisme

- Het Unesco werelderfgoed speelt een rol in de ontwikkeling van Oudendijk. Door haar rol in de historische verdedigingswerken heeft Oudendijk cultuurhistorische betekenis in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De resterende, bij de vestingwerken horende, zichtlijnen zijn mede bepalend bij toekomstige ontwikkelingen.
- Het ontwikkelen van kwaliteitstoerisme in Altena wordt als belangrijke stap gezien om zowel werkgelegenheid te stimuleren als functies voor bewoners te behouden.
- De kern heeft veel te bieden: een pittoreske lintbebouwing, mooie omgeving en een ruim ruraal achterland. Deze kenmerken worden door bewoners sterk gewaardeerd en dragen bij aan hun woongenot. Tegelijkertijd trekt dit ook toeristen en kunnen deze ook aanleiding zijn voor inwoners om economische activiteit te ontwikkelen.
- Op dit moment is er een sterke ruimtelijke scheiding in het noordelijk en zuidelijk deel van Oudendijk door de Jan Spieringweg. Stedenbouwkundig is de wens om deze verbinding te herstellen.

3.3. Gezondheid, groen en bewegen

- Altena wil groen koesteren en versterken. Voldoende groen op woonlocaties creëert een karakteristiek woonmilieu en draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid van bewoners. In Oudendijk is het groen over het algemeen gelegen op particuliere grond.
- Gemeente is bezig om een landschapszone Sleeuwijk-Woudrichem te ontwikkelen. Het streven is om akkers biodivers in te zetten en wandel- en fietsroutes te versterken. Oudendijk ligt midden in deze landschapszone.
- Vanwege de ervaren verkeersoverlast en de lastige begaanbaarheid van de Oudendijk wordt wandelen op de dijk als lastig ervaren. Gezien de demografische ontwikkeling van Oudendijk is het dus belangrijk om aandacht te hebben voor veilige openbare ruimte.

3.4. Voorzieningen en ontmoeten

- Beleidsambitie is het bieden van leefbare en vitale kernen met voldoende draagkracht en vitaliteit. Om vitaliteit te handhaven is voldoende aanwas nodig, als het gaat om verenigingen en basisscholen. In Oudendijk komen veel kinderen van buiten het dorp.
- Commerciële en maatschappelijke voorzieningen zijn een plek waar mensen kunnen ontmoeten. Veel van deze voorzieningen staan onder druk in verband met demografische omstandigheden en bezuinigingen. De inwoners van Oudendijk maken vooral gebruik van de voorzieningen van de nabijgelegen kernen of verder weg.
- Oudendijk kent twee maatschappelijke voorzieningen. De school en het dorpshuis O.V.O liggen naast elkaar aan het lint. In Oudendijk wordt het plaatselijk buurthuis O.V.O beheerd door inwoners van Oudendijk. Uit de participatie blijkt dat er geen behoefte is aan verdere voorzieningen en het huidig (eigen) beheer van de O.V.O goed werkt. Commerciële voorzieningen in Oudendijk bestaan vooral uit beroepen aan huis. De school in Oudendijk kent een ruim voedingsgebied. Dit heeft tot nadeel dat op gezette tijden verkeersdruk ontstaat in de buurt van de school. Gezien het grote draagvlak voor handhaving van de school in Oudendijk ligt een verandering van de situatie op dit moment niet voor de hand.
- De dubbele vergrijzing is een uitdaging. Meer zorg voor de naaste wordt een taak, waarbij saamhorigheid, zoals in Oudendijk, belangrijk is. In Oudendijk is het over het algemeen goed mogelijk om mantel(-zorg)woningen en bijbehorend parkeren in de tuinen te realiseren, waardoor ook zorg door naasten tot de mogelijkheden hoort. Veel bewoners geven aan hun woning al toekomstbestendig aangepast te hebben, enkele bewoners geven aan dat wonen op leeftijd in Oudendijk alleen mogelijk is dankzij kinderen in de buurt.

3.5. Wonen en zorg

- Gemeente Altena streeft naar zorgvuldige en evenwichtige spreiding van kwetsbare huishoudens over alle wijken, kernen en de totale gemeente. Er moet een goede balans zijn tussen sterke schouders en mensen die wat ondersteuning nodig hebben op wijkniveau. Het uitgangspunt hierbij is een verdeling van sociale huur (30%), betaalbare koop en middeldure huur (40%). Woudrichem vervult met een percentage van 34% vanuit de gezamenlijke historie een opgaaf voor sociale huur voor Oudendijk.
- Op dit moment is er in Oudendijk een redelijk eenzijdige woningvoorraad. Wens vanuit bewoners is om een nieuwbouwopgave waar mogelijk binnen de lint te realiseren. Een optie is om woningen te splitsen op plekken waar het niet tot leefbaarheidsproblemen leidt. Mantelwoningen zijn in veel tuinen van de Oudendijk aanwezig en worden beoordeeld als goed mogelijk.

3.6. Bereikbaarheid en parkeren

- De auto domineert het straatbeeld in Oudendijk. Aan beide kanten van de smalle dijk wordt geparkeerd, waardoor er enerzijds een verkeersremmende werking wordt bevorderd, anderzijds de dijk onoverzichtelijker wordt.
- Bewoners ervaren verkeersonveiligheid ook op punten, die niet zijn opgenomen in Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). In het mobiliteitsbeleid zijn voor Oudendijk geen specifieke maatregelen benoemd, ook blijkt uit verkeersonderzoek dat de Oudendijk niet bovengemiddeld wordt belast. Maar onvoldoende verkeersveiligheid en parkeerproblematiek zijn in de participatie veelvuldig genoemd. Hierbij is op te merken, dat de ervaring van bewoners op dit punt verschilt, net als de aangedragen oplossingsrichtingen.
- Schade aan woningen door zwaar verkeer is voor bewoners onderwerp van zorg, aangezien veel woningen niet onderheid zijn. Vrachtwagenverkeer is daarom ook verboden met uitzondering van bestemmingsverkeer.
- Aan de kant van de Merwededijk wordt parkeerdruk ervaren, doordat inwoners hier geen eigen oprit hebben en woningen dicht op de weg staan.
- Vooral het doorgaand verkeer rondom de school wordt door sommige inwoners als onveilig ervaren. Er zijn echter ook zorgen over toename van het sluipverkeer vanuit de Middenvaart met de bouw van Woudrichem Zuid.
- In het mobiliteitsbeleid is het uitgangspunt om toe te werken naar STOMP, waarbij langzaam vervoer prioriteit krijgt. Door te investeren in goede fiets- en voetgangersvoorzieningen ontstaat er een gezonde en veilige leefomgeving. Oudendijk is niet goed aangesloten op openbaar vervoer, waardoor dit voor veel bewoners geen alternatief voor de auto vormt.

Hoofdstuk 4: Ambities en bouwstenen per thema

In dit hoofdstuk worden de ambities voor Oudendijk benoemd en de bouwstenen, die ervoor moeten zorgen dat deze ambities worden behaald. De bouwstenen betreffen beleidslijnen en verder uit te werken plannen voor de komende 15 jaar. Ieder thema start met een overkoepelende beschrijving, gevolgd door de ambities en bouwstenen.

4.1 De maatschappelijke basis: Identiteit en gemeenschap

Oudendijk is een levendige kleine kern met grote sociale cohesie. Identiteit in Oudendijk uit zich in sterk buurmanschap, levendige verenigingen en sterke waardering voor de woonplek. De sterke sociale cohesie is waardevol, maar werpt ook drempels op. In Oudendijk willen we verjonging mogelijk maken om de vitaliteit van de gemeenschap te bewaren.

Wat is de ambitie?

Sociale mix behouden

- In zijn algemeen is de ambitie dat ontwikkelingen bijdragen aan het versterken van binding, eigenheid en het thuisgevoel in Oudendijk.
- Om op de lange termijn vitaliteit te behouden is verjonging wenselijk. Gestreefd wordt naar een geleidelijke aanvulling, gezien de grootte van de gemeenschap. Verruiming van het woningaanbod in segmenten, die er nu weinig zijn, om doorstroming mogelijk te maken en jongere doelgroepen te bedienen.

Bouwstenen

- Ondersteuning van initiatieven vanuit inwoners.
- Medewerking aan verruiming van het woningaanbod om kansen voor starters en voor senioren te bieden om in de kern te (blijven) wonen. In de planvorming en de intake van projecten beoordeelt gemeente op toevoeging van segmenten, die er nu onvoldoende zijn om verjonging van de kern te bevorderen. Hierbij kijkt gemeente naar een passende omvang van de initiatieven.

4.2 Cultuurhistorie

Cultuurhistorie is een drager in Oudendijk en biedt kansen aan inwoners als het gaat om economische activiteit. Belangrijk zijn de doorzichten vanuit de Oudendijk naar de inundatiegebieden bij Woudrichem, maar ook de beleefbaarheid van het omringend agrarisch land. De introductie van onderstaande ambities en bouwstenen maakt een bepaalde mate van verdichting mogelijk, zonder de huidige structuur aan te tasten.

Wat is de ambitie?

Openhouden en/ of versterken van zichtlijnen

- Doelstelling is om de hoofdverdedigingslijn beter beleefbaar te maken. Bij ontwikkeling wordt dan ook rekening gehouden met doorzichten naar het omringend landschap. Als mogelijk wordt ernaar gestreefd om deze zichtlijnen te versterken.
- Contact met het landschap. Om het historisch agrarisch karakter te behouden worden, grote en kleine doorzichten in de lint, zoals bijvoorbeeld naar de zichtlijn vanuit landgoed Kraaiveld, duurzaam opgehouden. Deze locatie leent zich ervoor om de relatie in het vitale landschap te versterken met een hierbij passende functie.

Structuur beleefbaar houden of maken

- Nieuwe ontwikkelingen sluiten aan op de historische ontwikkelstructuur van Oudendijk, hierbij wordt de lintstructuur zover mogelijk gehandhaafd. De bebouwingsstructuur sluit aan bij de historische toevoeging van gebouwen langs de lint of boerenerf.
- Behoud open ruimtes tussen erven en volg de karakteristieke ontginningsstructuren om het dorpse karakter te versterken. Door de ontginningsstructuur aan te houden als uiterste grens voor stedelijke functies, zoals wonen, voorzieningen, bedrijven, gebouwde ontmoetingsplekken of bijbehorend parkeren blijft de lintzone intact.
- Oudendijk (visueel) verbinden. Het kruispunt van de Oudendijk met de Jan Spieringweg visueel aanpassen zodat Oudendijk meer als doorgaande lint kan worden beleefd en entreegebieden versterken.

Bouwstenen

- Bebouwing en vergroening in de directe omgeving van het kruispunt Oudendijk /Jan Spieringweg bevorderen.
- Nieuwe bebouwing wordt toegestaan op plekken, die binnen de structuur verantwoord zijn. De ontginningsstructuur wordt hierbij gehanteerd als uiterste grens voor stedelijke functies.
- In het ruimtelijk totaalbeeld zijn belangrijke zichtlijnen opgenomen, gebieden waar bebouwing wordt toegestaan en eventueel functies kunnen worden toegevoegd, die het vitaal landschap versterken.
- Alle woningbouw typologieën worden beoordeeld op passendheid in de historische bebouwingstypologie van Oudendijk: kleinschalige lintbebouwing of “boerderijerf”, via uitrit direct ontsloten vanuit de Oudendijk. Er wordt geen medewerking verleend aan een nieuwe secundaire ontsluiting.

4.3 Gezondheid, groen en bewegen

Gezondheid wordt beïnvloed door veel aspecten in de fysieke leefomgeving. Zo heeft de aanwezigheid van groen in de buitenruimte een positieve invloed op spelen, bewegen, ontmoeten, en ons mentale welzijn. Oudendijk is in een groene omgeving gelegen en kent hierdoor een waarde, die sterk gewaardeerd wordt door haar bewoners. Desondanks leent de dijk zich niet tot beweging in de openbare ruimte. De Oudendijk is een historische route, die bij passende inrichting en sterkere verwevenheid in het recreatief netwerk een grotere rol kan spelen voor het recreatief vervoer.

Wat is de ambitie?

Duurzaam bewegen en ontmoeten

- Met het programma Vitaal Altena werken we aan een vitale gemeente, waarin fysieke en mentale gezondheid én een gezonde omgeving centraal staan. Het doel is om uitdagingen zoals overgewicht, minder beweging en eenzaamheid aan te pakken, zodat iedereen gezond en gelukkig oud kan worden. Op dit moment wordt er niet gewandeld over de Oudendijk. De wens is om de wandel- en fietsroutes ook via Oudendijk te versterken.

Bouwstenen

- Gemeente onderzoekt bij eventuele wegwerkzaamheden in de toekomst of een inrichting mogelijk is, die langzaam verkeer bevordert.
- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt minimaal 20% openbaar groen door de ontwikkelende partij toegevoegd. In de kern wordt, in lijn met bomenbeleidsplan minstens een boom aangewezen die oeroud mag worden.
- Indien mogelijk streeft gemeente ernaar, een wandel-/struinroute vanuit de Oudendijk richting Woudrichem over akkervelden toe te voegen.

4.4 Voorzieningen en ontmoeten

Voorzieningen zijn belangrijk om kernen levendig te houden. Zo ook in Oudendijk. We kijken hierbij vooral naar jongeren, die in gemeenschap opgroeien en voldoende toekomstperspectief nodig hebben om te willen blijven en ouderen, waarvan de ondersteuningsbehoefte stijgt.

Ambitie

Levendigheid en verjonging

- Handhaving van het huidig aanbod aan voorzieningen in het kader van levendigheid en sociale cohesie.
- Er wordt, met oog op continuïteit en draagkracht van voorzieningen binnen de gemeenschap, ingezet op verjonging door een passend woningaanbod.

Bouwstenen

- Behoud van de basisschool Oudendijk en de O.V.O. als ontmoetingsplekken in het dorp.
- Ondernemers krijgen, passend bij de schaal van het dorp en rekening houdend met de woonomgeving en verkeersbelasting, de ruimte om initiatieven te ontplooiën.
- Verruiming van het woningaanbod in segmenten, die er nu weinig zijn. In de planvorming en de intake van projecten beoordeelt gemeente op toevoeging van segmenten, die verjonging van de kern bevorderen.

4.5 Wonen en zorg

In Altena zetten we in op duurzaamheid en veelzijdigheid in het wonen en op gemengde wijken. Het verbeteren van de energieprestatie van woningen en de woonkwaliteit van de huidige woningvoorraad is belangrijk. Daarnaast bevorderen we nieuwbouw. We staan woningen toe voor ouderen die in Oudendijk willen blijven wonen en voor jongeren die Oudendijk niet willen verlaten.

Ambitie

Het juiste aanbod

Om de vitaliteit op lange termijn te bevorderen, is het wenselijk om jongvolwassenen de mogelijkheid te bieden in Oudendijk te wonen en senioren de mogelijkheid te geven naar een kleinere woning binnen de kern te verhuizen. Clustering van dergelijke woonvormen biedt ook de mogelijkheid om voorzieningen gezamenlijk te regelen.

Gezien de huidige woningvoorraad van Oudendijk is er een streven om het woningaanbod uit te breiden met woningtypen die momenteel onvoldoende worden aangeboden en voor doorstroming kunnen zorgen:

- Levensloopgeschikte woningen voor senioren;
- Betaalbare woningen voor starters;
- Appartementen;
- Huurwoningen.

Extra bebouwingsmogelijkheden worden als gemeente ondersteund, mits deze niet op de kaart als zichtlijn of open locatie zijn benoemd. Vooral aan de zuidkant van Oudendijk zijn hier goede mogelijkheden.

Bouwstenen

- Eén van de kenmerken van een lintdorp zijn de open doorzichten tussen de smalle strook van bebouwing naar het achtergelegen landschap. Door plekken aan te wijzen, die niet bebouwd worden en een passende bebouwingstypologie te kiezen zorgt gemeente ervoor dat de inbreiding niet ten koste gaat van het dorps karakter, de leefbaarheid en de historische lintbebouwing.
- Toe te voegen bebouwing sluit aan bij huidige bebouwingstypologie, waarbij gestreefd wordt naar een compact erfensemble met een logische opstelling van gebouwen, beplanting, water en infrastructuur. Met duidelijk onderscheid tussen hoofdbebouwing van bijgebouwen (hoofdgebouw vooraan, bijgebouwen achteraan).
- Onderzoeken of splitsing van woningen en er kansen voor mantelwoningen zijn, mits het erf hiervoor geschikt is, is in Oudendijk een goede optie om meer woonruimte aan te bieden.
- In de planvorming en de intake van projecten beoordeelt gemeente op toevoeging van segmenten, die er nu onvoldoende zijn om verjonging van de kern te bevorderen, met name woningen voor starters, senioren en huurwoningen. Grootschalige toevoeging van woningbouw is niet wenselijk.
- Om doorstroming van lokale bewoners te stimuleren wordt bij de uitgifte van nieuwbouwwoningen de RIB – Toewijzingssystematiek uitgifte bouwkvavels en nieuwbouwwoningen gehanteerd. De zelfbewoningsregeling en het anti-speculatiebeding zijn van toepassing als de gemeente Altena grond verkoopt.

4.6 Bereikbaarheid en parkeren

In Altena zetten we in op mobiliteitstransitie en het STOMP-principe. In Oudendijk beheerst op dit moment de particuliere auto het straatbeeld. Eventuele verbetering van de bereikbaarheid van Woudrichem heeft ook een positief effect op Oudendijk. Maar ook een stap lager, van de particuliere auto naar mobility as a service zou al een goede stap zijn in de mobiliteitstransitie.

Ambitie

Alternatieve manieren van vervoer versterken

- Behoud en verbetering van de veiligheid staat voorop waarbij binnen het dorp verblijf en het langzaam verkeer de prioriteit heeft.
- Aandacht voor verkeersveiligheid langzaam verkeer bij verdichting.
- Gezien de beperkte voorzieningen in Oudendijk zal voor de meeste inwoners de auto belangrijk blijven. Om de verkeersdruk verder af te laten nemen is het echter wel zinvol om inwoners uitnodigen tot actief transport (wandelen, fietsen).

Parkeerdruk verminderen

- Inzet op deelmobiliteit is wenselijk.

Bouwstenen

- Routes voor langzaam verkeer verbeteren en nieuwe (recreatieve) routes maken om de verbinding tussen het dorp en het landschap te versterken.
- In de omgeving van de voorzieningen een integrale verbetering van de verkeerssituatie nastreven.
- Bij nieuwe initiatieven vindt parkeren plaats op eigen of gedeeld erf.
- Bij initiatieven met meerdere woningen wordt onderzocht of deelmobiliteit mogelijk is om de rest van de dijk te ontzien, daarnaast wordt ook bepaald of parkeerplaatsen voor omwonenden geïntegreerd moeten worden.

Hoofdstuk 5: De ruimtelijke basisprincipes

De diverse bouwstenen zijn vertaald in ruimtelijke basisprincipes, die de leidraad vormen voor de verdere ontwikkeling van Oudendijk.

5.1. Ruimtelijk totaalbeeld

5.2 Landschapskenmerken

Locatie

Altena ligt ten zuiden van de Merwede en de Afgedamde Maas. Het meest westelijke maakt deel uit van Nationaal Park De Biesbosch. Het gebied kent een overwegend agrarisch landschap, met een open karakter en uitgestrekte landbouwgronden. Oudendijk ligt in het noorden van het Land van Altena, dichtbij het recreatiegebied “De Groesplaat”. Zoals de naam al aangeeft is Oudendijk een dijklint en vormt een lange straat, waaraan voor het overgrote deel, alle hoofdgebouwen zijn gepositioneerd.

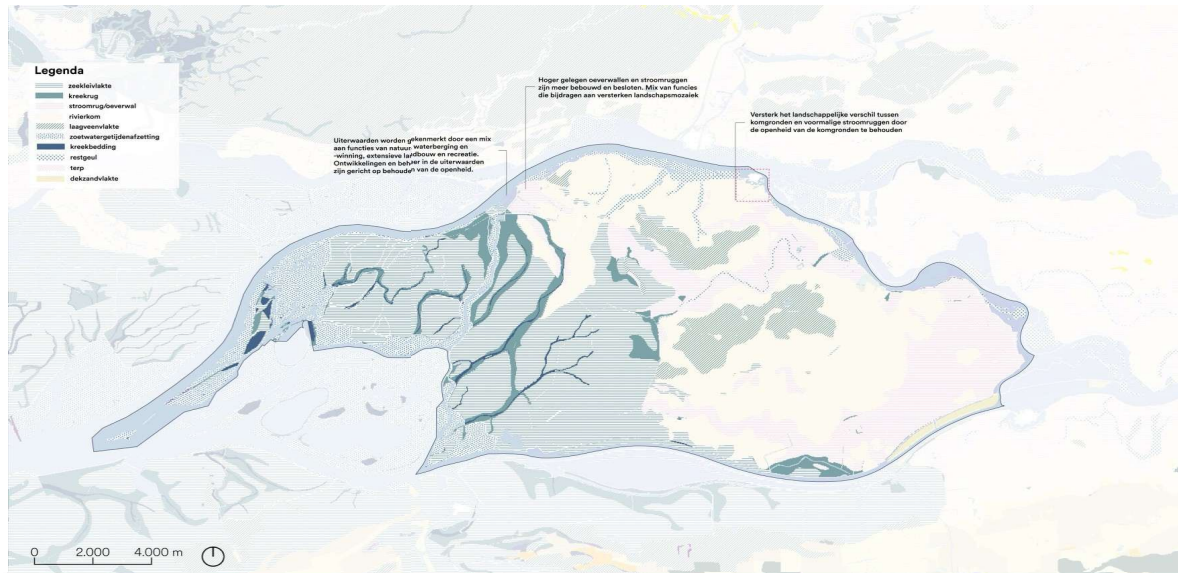
Binnen de gemeente Altena ligt Oudendijk tussen Sleeuwijk en Woudrichem, de overkant van de rivier Boven-Merwede ligt Gorinchem, de grootste stad in de omgeving. Oudendijk begint aan de Merwededijk en loopt af in zuidelijke richting waarna deze middels een zachte overgang tussen het dorp en het landschap wordt beëindigd. Andere nabijgelegen dorpen zijn Almkerk en Werkendam. Tot de fusie van Aalburg, Werkendam en Woudrichem op 1 januari 2019 was Oudendijk een kern in de gemeente Woudrichem.

OMGEVING GEMEENTE ALTENA. BRON DATA: PDOK (TOPNL), 2024 & CBS (BESTANDBODEMGEBRUIK), 2017 & PDOK (PROVINCIES, GEMEENTEN EN WIJKEN), 2023

Omgeving

Het landschap van Altena wordt sterk beïnvloed door de rivieren die het omringen. De ligging aan de Merwede en de Afgedamde Maas heeft het gebied gevormd tot een typisch rivierenlandschap, met oeverwallen, komgronden en uiterwaarden. De Biesbosch in het westen vormt een belangrijk natuurgebied met een waterrijk karakter. Het grootste deel van Altena is echter ingericht voor agrarisch gebruik, met akkerbouw en veeteelt als voornaamste activiteiten.

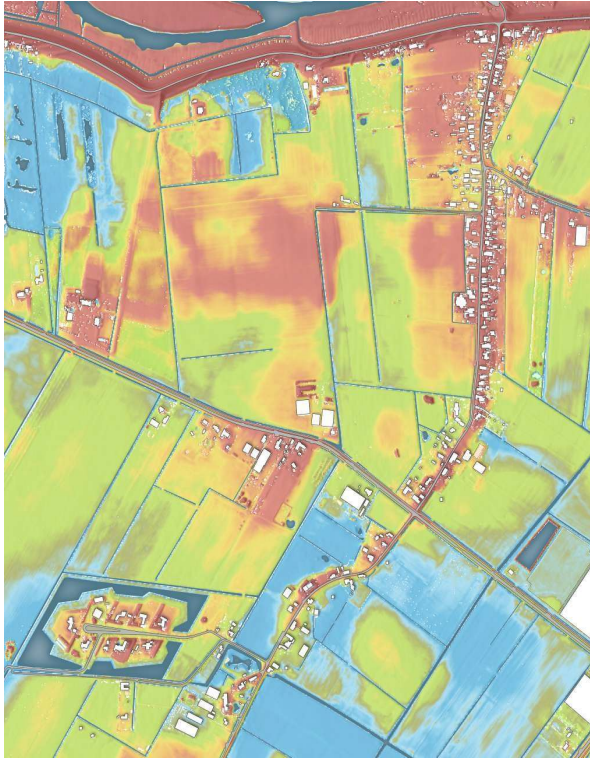

NATUURLIJK SYSTEEM VAN GEMEENTE ALTENA (BRON DATA: WAGENINGEN ENVIRONMENTAL RESEARCH (WENR) & GEO-INSPIRATIE, 2023)

Bij de aanleg van de NHW in de 19e eeuw was het Land van Altena al eeuwen bewoond. Door stijgend zeewater ontstonden rivieren die sediment afzetten, wat leidde tot oeverwallen, stroomruggen en komgronden. Op de hoger gelegen oeverwallen werden de eerste nederzettingen gebouwd in de vroege middeleeuwen. Vanuit deze gebieden werden de woeste veen- en kleigronden ontgonnen, resulterend in langgerekte percelen loodrecht op de wegdorpen. Om wateroverlast te bestrijden werd in de 12e eeuw een doorlopende dijk aangelegd en ook de middeleeuwse Maas werd afgedamd. De Sint Elizabethsvloed van 1421 overspoelde dit gebied, waardoor de Biesbosch ontstond. Later werd de Schans-Kornse dijk gebouwd ter bescherming en buitendijkse gebieden zoals de Uppelse polder werden ingepolderd, met boerderijen langs de dijken. Dit leidde tot het kenmerkende patroon van dijknederzettingen zoals ook bij Oudendijk. Bijgebouwen staan op lagere gronden. Deze gronden zijn van nature minder geschikt voor bebouwing vanwege hun natte en slappe bodemstructuur. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet daarom extra aandacht worden besteed aan waterhuishouding en bodemdaling.

Hoogteverschillen

Binnen Oudendijk zijn duidelijke hoogteverschillen te onderscheiden. De dijk, die samenvalt met de hoofdverdedigingslinie van de historische verdedigingswerken, ligt hoger. De gebieden aan beide kanten van de dijk, waaronder het voormalige inundatiegebied, liggen lager. Hoewel deze verschillen in langs de straatkant niet altijd direct zichtbaar zijn, zijn ze wel te zien in de open ruimten en zichtlijnen. Het beleven van deze openheid en zichtlijnen is een van de kernwaarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hiermee is met name in ontwikkelingen aan de westzijde van het dorp rekening te houden. Aan de zuidzijde van het dorp valt op dat de gronden lager gelegen zijn (blauwe gebieden) dan aan de noordzijde van het dorp (bruine gebieden). Voor deze gebieden is het van belang om hier vroegtijdig rekening mee te houden in het ontwerp.

HOOGTEKAART (BRON DATA: BRO BODEMKAART 2023, LANDSCHAPSZONE SLEEUWIJK-WOUDRICHEM)

Water en Groen

Water is een belangrijk element in het rijksbeleid. Hoge grondwaterstand en gevoeligheid voor wateroverlast worden leidend in de ontwikkelingen. Ook in Oudendijk zijn bodem en water sturend als leidraad bij ontwikkelingen.

- Ten westen nabij de Merwededijk is er kans op kwel en zettingsgevoelige gronden;
- Lintbebouwing maakt grootschalige ondergrondse berging of traditionele riolering complex; huisaansluitingen worden direct op de Oudendijk gekoppeld.
- De bodemopbouw en infiltratiecapaciteit vergen extra aandacht.

In Oudendijk is nagenoeg al het groen op particuliere gronden gelegen. Het profiel van de dijk is op dit moment zo smal dat er geen openbare beplanting mogelijk is. Bij reconstructie is het wenselijk om, waar mogelijk, extra beplanting in het kader van klimaatbestendigheid, toe te voegen. Extra bomen kunnen bij een accentuering van het kruispunt Oudendijk – Jan Spieringweg voor een visuele versmalling zorgen.

Bodem

In Oudendijk bestaat de bodem voornamelijk uit zavel en lichte klei. Deze bodemsoorten hebben een redelijke draagkracht, maar zijn gevoelig voor inklinking en volumeverandering bij wisselende vochtcondities.

BODEMKAART (BRON DATA: BRO BODEMKAART 2023 LANDSCHAPSZONE SLEEUWIJK WoudRICHEM)

Landschapszone Sleeuwijk–Woudrichem

Als verdere uitwerking van de Omgevingsvisie 2040 is er verdere uitwerking gegeven op de Landschapszone tussen Sleeuwijk en Woudrichem. De bedoeling is om dit gebied in te zetten als vitaal uitloopgebied voor gezondheid en beweging door recreatieve routes, wandel- en fietspaden en functies die aansluiten bij het vitaliteitsbeleid van de gemeente Altena.

In de planvorming is bepaald dat ontwikkelingen niet alleen de cultuurhistorische waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie moeten respecteren, maar ook de ruimtelijke samenhang en historische betekenis bevorderen. Het historische ensemble van Landgoed Kraaiveld (hoofdhuis en boerderij) is omringd door zichtlijnen, die geënt zijn op het historisch landgoed met slot Kraaiveld, dat hier was

gevestigd. Deze zichtlijnen zijn bepalend voor het karakter van het gebied en vragen om open agrarische gronden en natuurzones als visuele corridors. Deze zones zorgen voor doorzichten en voorkomen dat bebouwing het landschap afsluit. Beplanting langs lanen en waterlopen mag de zichtlijnen begeleiden, maar mag nooit een volledige visuele barrière vormen. Het landschap moet leesbaar blijven, met herkenbare structuren zoals lanen, waterpartijen en groene buffers.

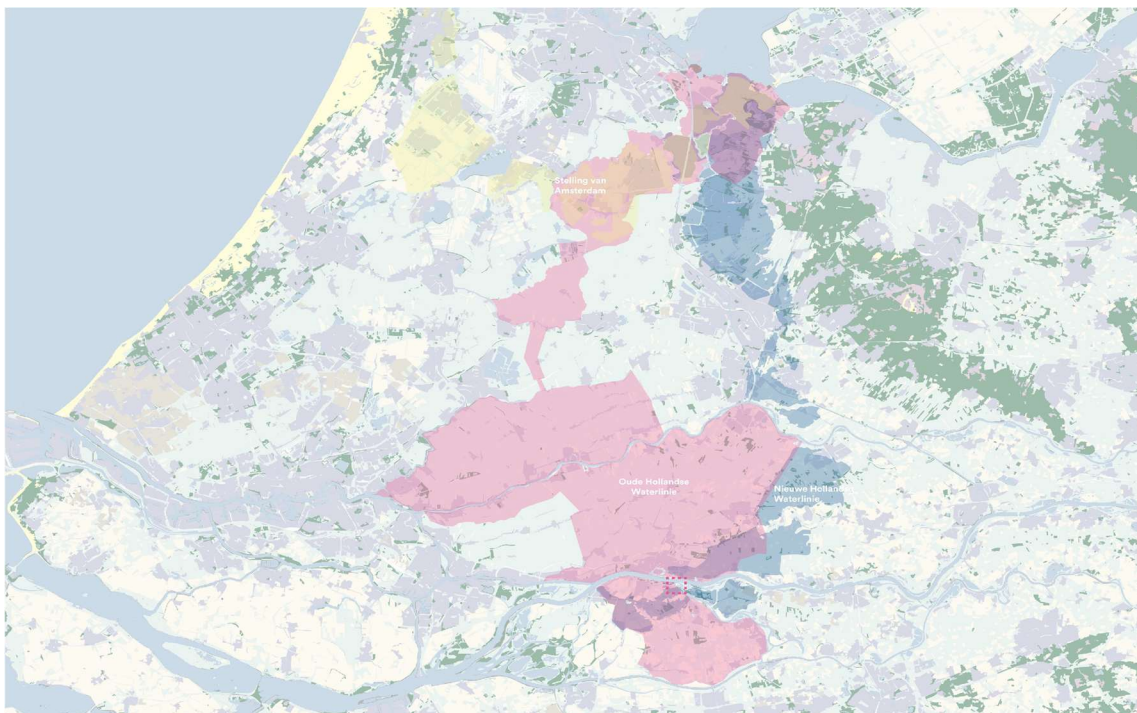
Bepaald is dat ontwikkelingen in de zone rond de hoofdverdedigingslijn moeten bijdragen aan herkenbaarheid en samenhang van de linie, gecombineerd met maatschappelijke en ecologische meerwaarde. De doelstelling is om de landschapszone verder in te richten met een netwerk van water, natuur en recreatie, waarbij herstel van oorspronkelijke landschapselementen zoals boomgaarden, struweelstroken en natuurvriendelijke sloten prioriteit heeft.

5.3. Cultuurhistorie

De Hollandse Waterlinies

De strategische positie van Altena in Midden-Nederland, gecombineerd met het lage landschap, vormde een ideale locatie voor de aanleg van de Hollandse Waterlinies. Het basisprincipe van deze linies was het gecontroleerd onder water zetten (inunderen) van land, waardoor er een fysieke barrière ontstond die de vijand op afstand hield. Zo ontstonden een veilige zijde (achter de linie) en een onveilige zijde (voor de linie), bepalend voor verdedigingsstrategie en ruimtelijke inrichting.

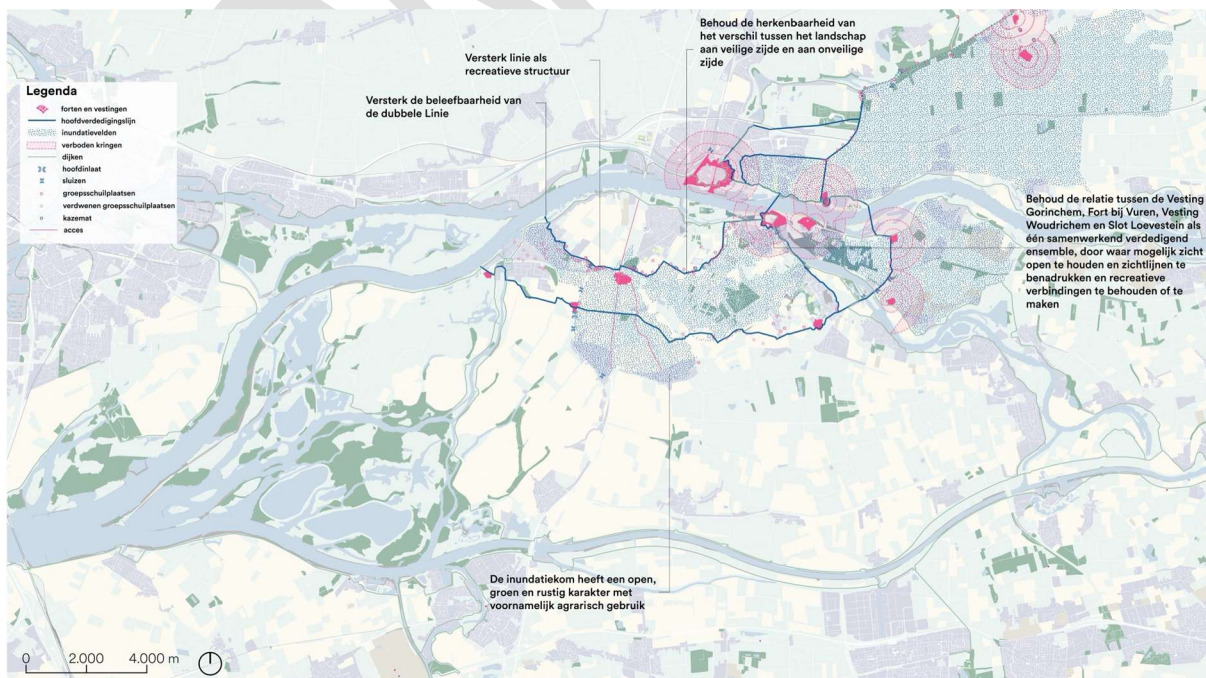
De Oude Hollandse Waterlinie, aangelegd in de zeventiende eeuw, waarvan de Oudendijk deel uitmaakte, was de eerste verdedigingslinie in dit gebied. Deze bood echter geen bescherming aan de stad Utrecht, wat leidde tot de aanleg van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 1815. De nabij gelegen vestingstad Woudrichem maakte deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie en werd ten tijde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie aangepast en gemoderniseerd om te voldoen aan de nieuwe militaire inzichten en verdedigingsbehoeften.

WATERLINIES (BRON DATA: RIJKSDIENST CULTUREEL ERFGOED, 2023)

Werelderfgoedstatus

Vanwege de unieke militaire, landschappelijke en culturele waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft deze lijn sinds 2021 de status van UNESCO Werelderfgoed. Deze status brengt een bijzondere beschermingsopgave met zich mee: ruimtelijke ontwikkelingen mogen de kernkwaliteiten van het erfgoed niet aantasten. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen bij toekomstige ruimtelijke ingrepen.

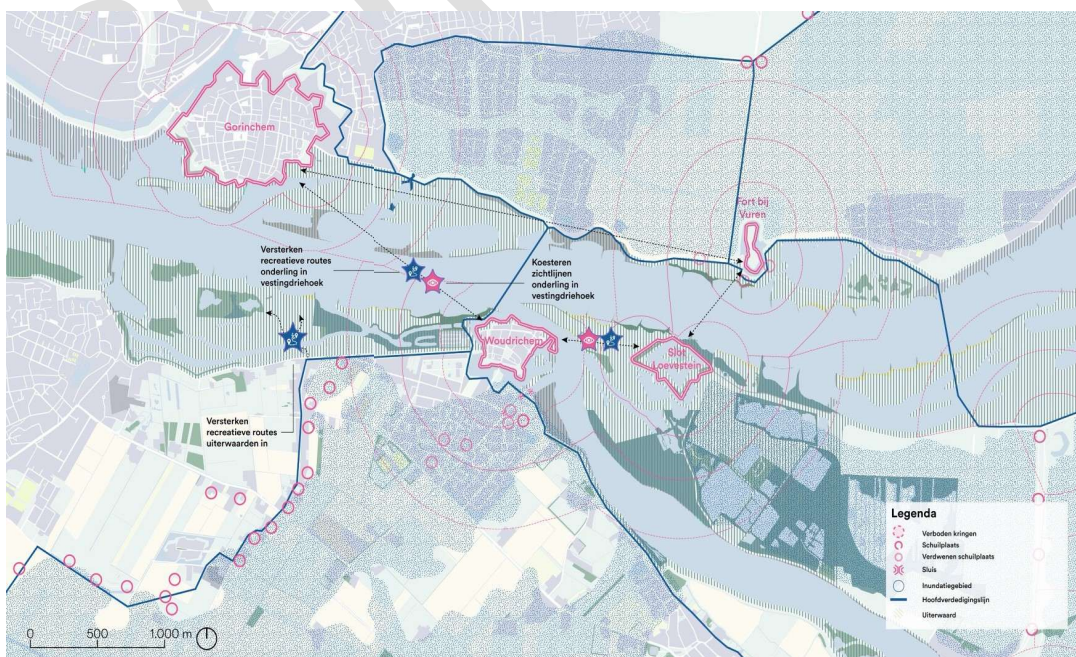
STRATEGISCH LANDSCHAP VESTINGDRIEHOEK (BRON DATA: GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES FEDDES / OLTHOF LANDSCHAPSARCHITECTEN, 2024)

Oudendijk als hoofdverdedigingslinie

Oudendijk is ontstaan langs een dijk die is aangelegd na de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Sinds de vijftiende eeuw valt dit buurtschap onder de jurisdictie van de stad Woudrichem. Het Land van Altena heeft twee hoofdverdedigingslijnen met een lange geschiedenis. De noordelijke lijn stamt uit de periode van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie en werd tijdens de Eerste Wereldoorlog naar het zuiden verplaatst, bekend als de 'Linie aan de Alm', verwijzend naar de nabije waterloop. Kort voor de Tweede Wereldoorlog werden deze veranderingen grotendeels teruggedraaid, waardoor de noordelijke lijn weer in gebruik werd genomen. De noordelijke lijn loopt van Woudrichem tot Werkendam en is ongeveer 7 km lang. Deze lijn dateert uit 1815 en bestaat oorspronkelijk uit historische kades, waarvan sommige tijdens ruilverkavelingen zijn verdwenen. Tussen 1939 en 1940 werden hier kleine betonnen werken aan toegevoegd, zoals schuilplaatsen type P en koepelkazematten type G.

Oudendijk vormde een belangrijk onderdeel van de Waterlinie, waarlangs verschillende forten en bunkers zijn gerealiseerd, en bood zicht op het open landschap van de inundatiekom bij Woudrichem. Deze lijn was functioneel van ongeveer 1815 tot 1940 en kreeg diverse aanpassingen. Na de Tweede Wereldoorlog raakten deze verdedigingswerken deels in de vergetelheid. Een deel van de bunkers verdween en de verdedigingslijn werd minder zichtbaar, net als het inundatiegebied. Later ontstond er meer waardering voor de lijn en werd er een duidelijker onderscheid gemaakt tussen de openheid van het inundatiegebied en het meer besloten gebied achter de verdedigingslijn. Ook zijn nieuwe elementen geïntroduceerd.

Tussen Sleeuwijk en Oudendijk was oorspronkelijk het Slot Kraaiveld gelegen, omringd door formele lanen met zichtlijnen, waaronder een naar de kerk van Woudrichem. Hoewel het oorspronkelijke landhuis en tuinstructuur zijn verdwenen, is bij de herontwikkeling van het landgoed, geïnspireerd op forten en vestingen, is vanaf 2001 bewust gekozen voor het herstellen van landschappelijke structuren, waaronder lanen en zichtlijnen die de historische beleving versterken. Een zichtlijn richting Oudendijk is onderdeel van deze landschappelijke oriëntatie, waarbij de woningen en het terrein zijn gepositioneerd om visuele verbindingen met het omliggende landschap te behouden en versterken.

STRATEGISCH LANDSCHAP VESTINGDRIEHOEK (BRON DATA: GEBIEDSANALYSE KERNCWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES FEDDES / OLTHOF LANDSCHAPSARCHITECTEN, 2024)

Het Strategische Landschap

Elementen van het linielandschap

Het strategische landschap van de Hollandse Waterlinies in Altena is opgebouwd uit diverse, samenhangende elementen:

- Hoofdverdedigingslijnen
- Militaire verdedigingswerken en groepsschuilplaatsen
- Verboden kringen (bouwvrije zones rond militaire objecten)
- Inundatiekanalen en -sluizen
- Inundatiekommen (gebieden bedoeld om te overstromen)
- Accessen (doorgangen en routes door het geïnundeerde gebied)

Op kaartniveau zijn twee hoofdverdedigingslijnen zichtbaar. De noordelijke linie stamt uit de tijd van zowel de Oude als de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd deze linie tijdelijk naar het zuiden verplaatst, maar kort voor de Tweede Wereldoorlog werd de oorspronkelijke noordelijke linie opnieuw in gebruik genomen.

Verboden kringen en zichtlijnen

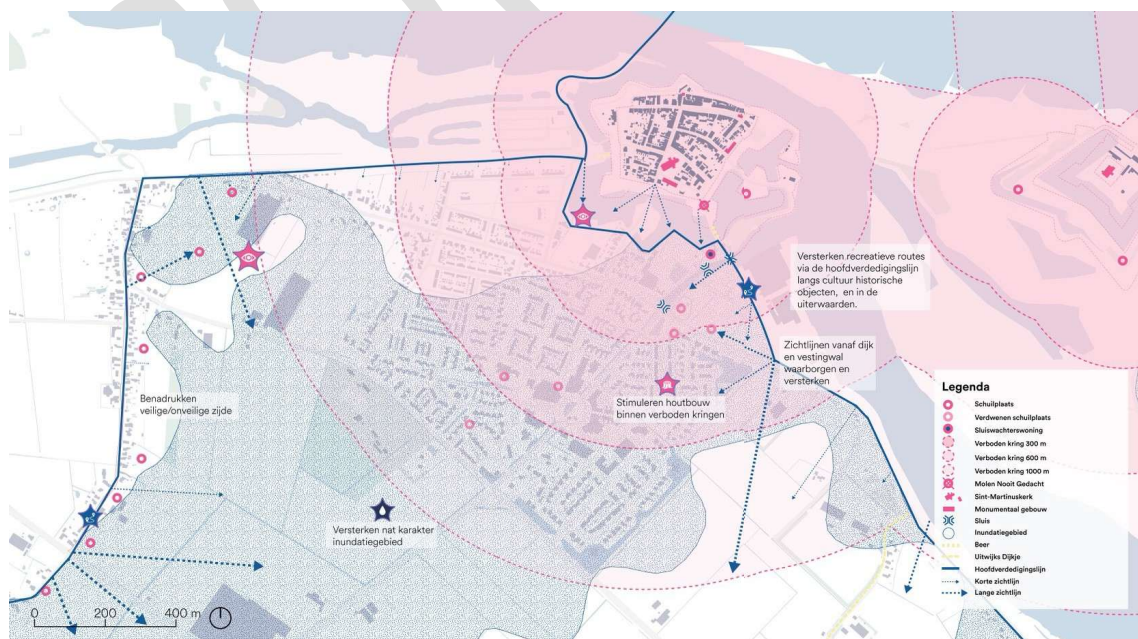
Van oudsher was het verboden om te bouwen in de zogenoemde verboden kringen rondom de vesting. Deze bouwvrije zones waren essentieel om:

- schootsvelden vrij te houden
- vrij zicht vanuit de vesting en verdedigingslinie te waarborgen

Zichtlijnen speelden een cruciale rol in de verdedigingsfunctie. Ze zorgden voor overzicht over het omringende landschap en maakten het mogelijk om vijandelijke troepen vroegtijdig te signaleren.

Zichtlijnen en inundatie

De zichtlijnen vormden een essentieel onderdeel van de militaire strategie van de Hollandse Waterlinies. Vanuit de vestingsteden, forten en hoofdverdedigingslijnen moest het omliggende landschap goed zichtbaar blijven, zodat vijandelijke troepen op tijd konden worden waargenomen.

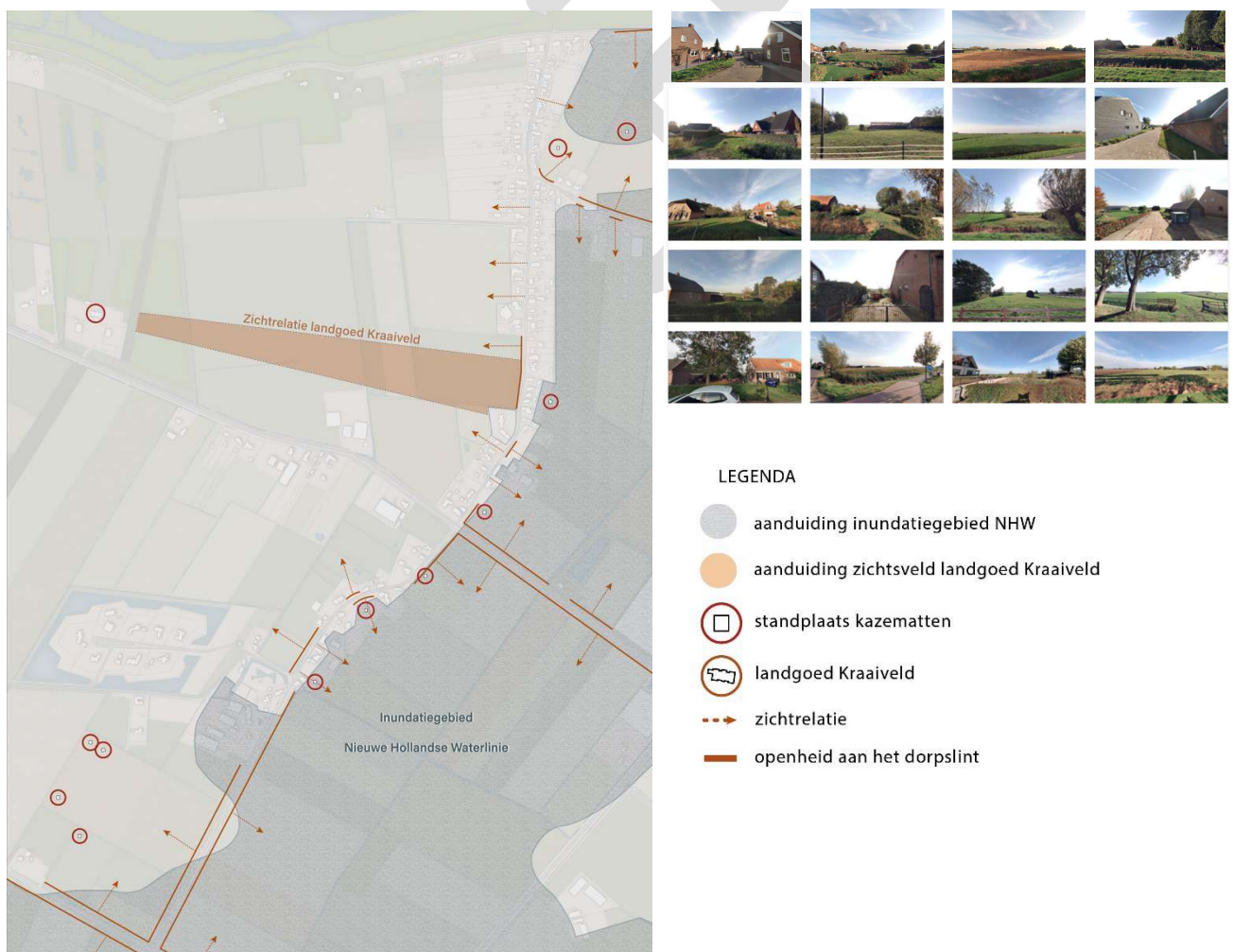
STRATEGISCH LANDSCHAP VESTINGDRIEHOEK (BRON DATA: GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES FEDDES / OLTHOF LANDSCHAPSARCHITECTEN, 2024)

Het hoofdinlaatpunt voor de inundatie bevond zich ten zuidwesten van de vesting Woudrichem, waar het water vanuit de Boven-Merwede via een inundatiesluis en een doorlaatsluis het land werd binnengelaten en tot aan de Oudendijk liep. Deze constructies maakten onderdeel uit van het gecontroleerde inundatiesysteem van de Hollandse Waterlinies.

Veel van de oorspronkelijke zichtlijnen zijn in de loop der tijd onderbroken door bebouwing of begroeiing. Een analyse van de huidige situatie laat zien waar zichtlijnen nog intact zijn en waar ze worden geblokkeerd. Het is van groot belang om de overgebleven zichtlijnen:

- te behouden;
- waar mogelijk te herstellen;
- mee te nemen in toekomstige plannen en vergunningverlening.

Op deze manier wordt niet alleen de ruimtelijke kwaliteit van het gebied versterkt, maar ook de beleving van het erfgoedlandschap en het strategische karakter van de linie hersteld. Bij planvorming in Oudendijk ontstaat de mogelijkheid om een deel van de beleving terug te brengen. Oorspronkelijk lag tussen Sleeuwijk en Oudendijk Slot Kraaiveld. Bij de herontwikkeling hiervan is gekozen voor herstel van eerdere structuren, waaronder een zichtlijn naar Oudendijk. Deze zijn in de beplanting rondom het ensemble van hoofd- en bijgebouwen van Landgoed Kraaiveld vastgelegd. Onderstaand de verschillende doorzichten in Oudendijk.

5.4. Stedenbouwkundige structuur

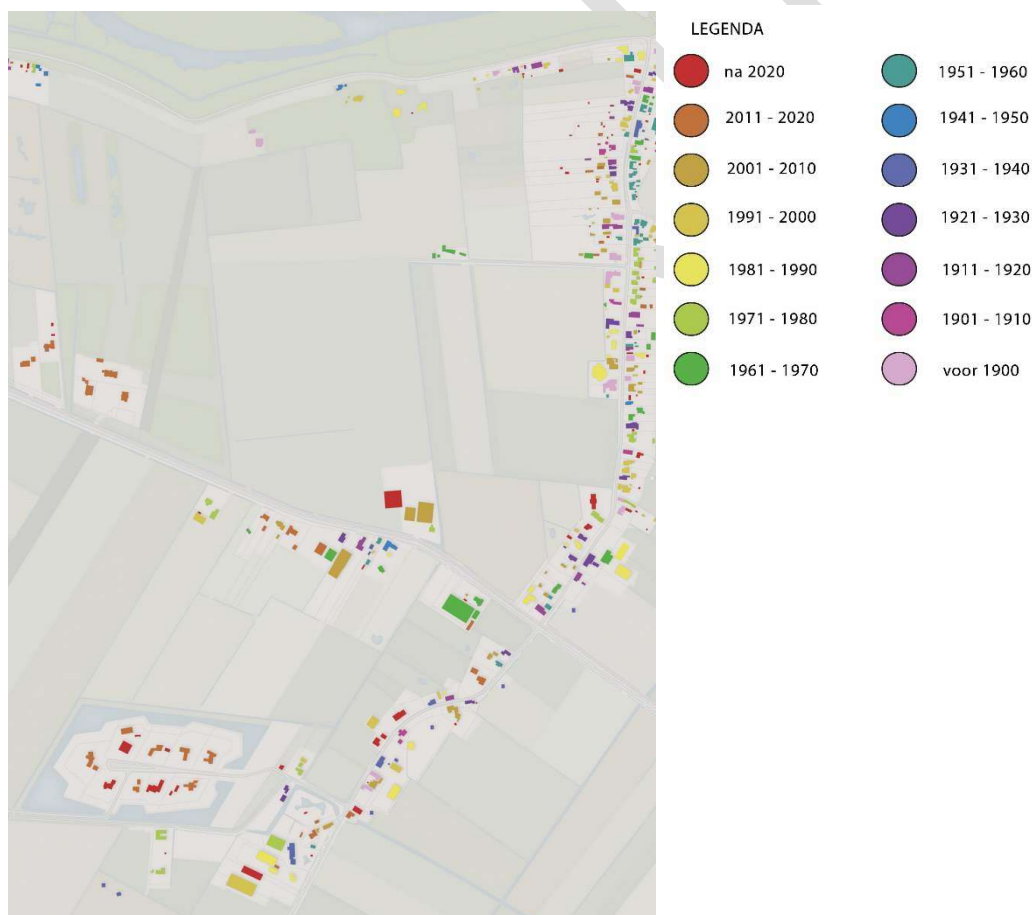
Typologieën en dichtheden

Oudendijk is qua functie een woonkern met hoofdzakelijk vrijstaande eengezinswoningen, vrijwel uitsluitend (95%) koopwoningen. De typologie verschilt sterk en bevat zowel oude arbeidershuisjes en voormalige boerderijen en moderne bebouwing. 81% van de woningen zijn gebouwd voor 2000. De huidige voorraad ligt op 138 woningen. In 2024 telde Oudendijk 375 inwoners in 145 huishoudens. De gemiddelde woningwaarde was in 2023 €568.000. Op dit moment is er een gemiddeld percentage inwoners van 65 jaar en ouder (21%), maar ook een groot percentage van bewoners in middelbare leeftijd. Uit de participatie blijkt dat veel bewoners hun woningen toekomstbestendig hebben verbouwd.

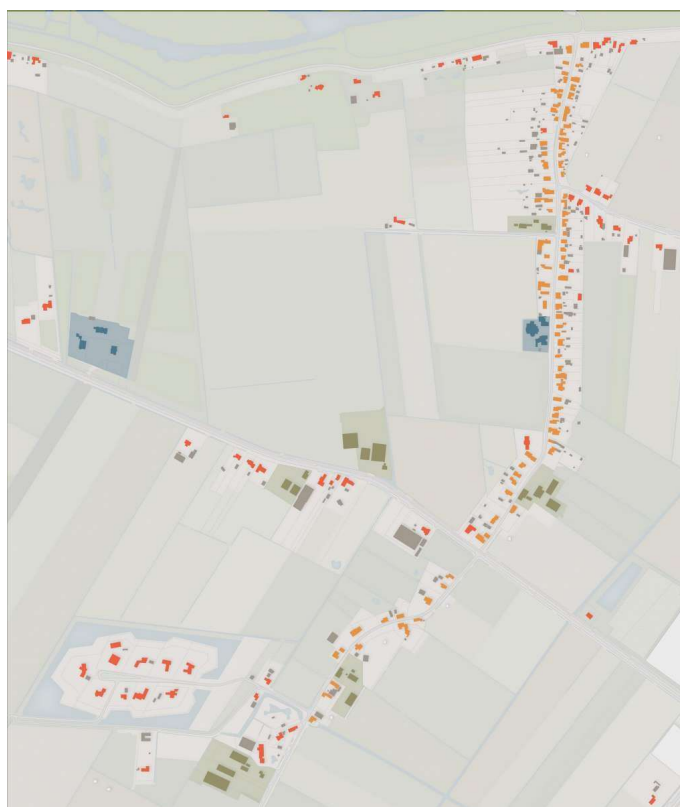
Ruimtelijke analyse

Bebouwingstypologie

Een analyse van de bebouwingsstructuren laat een breed spectrum zien aan verschillende typologieën in de eerste en tweede lijn op de percelen. De oorspronkelijke lintstructuur langs de dijk is in de loop van de decennia verbreed met gebouwen op de achtererven, zodat in de loop van de tijd ook erven zijn ontstaan. Deze zijn vaak van agrarische afkomst. Hierbij is de oorspronkelijke bebouwing in de lint zijn meerdere ensembles aanwezig.

Bebouwingstypologie bestaand

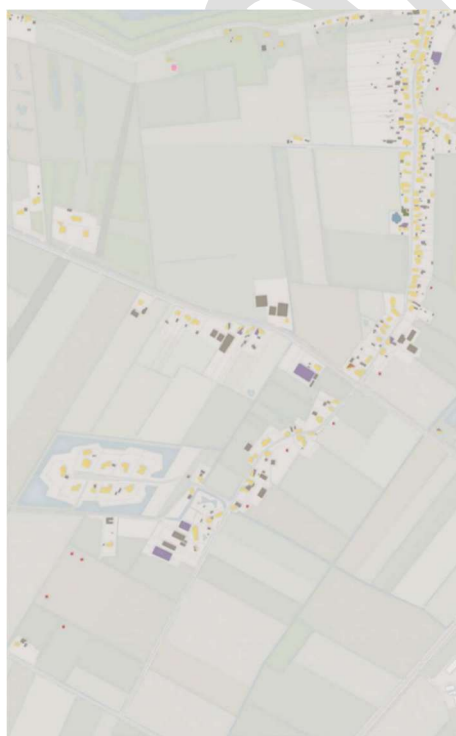
LEGENDA

- agrarisch erf
- ensemble
- lint bebouwing
- bijgebouwen
- bebouwing niet behorend tot het lint

Erven en ensembles bestaand

Functionele opbouw

Oudendijk is inmiddels overwegend een woonkern. Er zijn nog enkele bedrijfsgebouwen aanwezig langs de lint. Ook zijn binnen de lint nog bedrijven gehuisvest, veelal aan huis.

LEGENDA

- woonfunctie
- bedrijfsfunctie
- Bijeenkomstfunctie
- Onderwijsfunctie
- Kantoorfunctie
- Logiesfunctie
- Bijgebouw
- Nutsgebouw
- Monument

Functies bestaand

Beperkingen

Veel beperkingen voor de ruimtelijke ontwikkelingen in Oudendijk komen voort uit de Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies en de doelstellingen van de Landschapszone Sleeuwijk - Woudrichem. Bij vroegtijdige integratie in planvorming kunnen deze beperkingen worden omgezet in kansen voor een recreatief-culturele ontwikkeling. Gebaseerd op de analyse zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Versterken van de linie als recreatieve structuur
Ontwikkelingen moeten bijdragen aan het beleefbaar maken van de linie via wandel-, fiets- en vaarroutes.
- Versterken van de beleefbaarheid van de dubbele linie
De unieke combinatie van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie verdient extra aandacht en uitleg in het landschap.
- Behoud van herkenbare veilige en onveilige zijden
Deze ruimtelijke structuur is essentieel voor de historische werking van de linie en moet herkenbaar blijven in het landschap.
- Behouden van het open, groene karakter van de inundatiekom
De inundatiekommen dienen hun agrarisch gebruik, rust en openheid te behouden, passend bij de oorspronkelijke functie.
- Toepassen van subtiele landschappelijke ingrepen en informatieve voorzieningen (zoals paden, zitplekken en informatieborden) die de historische betekenis duiden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen van (nieuwe) erven:

Openheid van schootsvelden en inundatievlaktes is essentieel voor het Nieuwe Hollandse Waterlinielandschap. Nieuwe bebouwing moet beperkt blijven om deze openheid te behouden. Historisch gezien lagen erven op hoger gelegen delen voor waterveiligheid, maar ruilverkaveling heeft meer boerderijen in lager gelegen gebieden gebracht. Erven hebben diverse functies, wat maatwerk vereist.

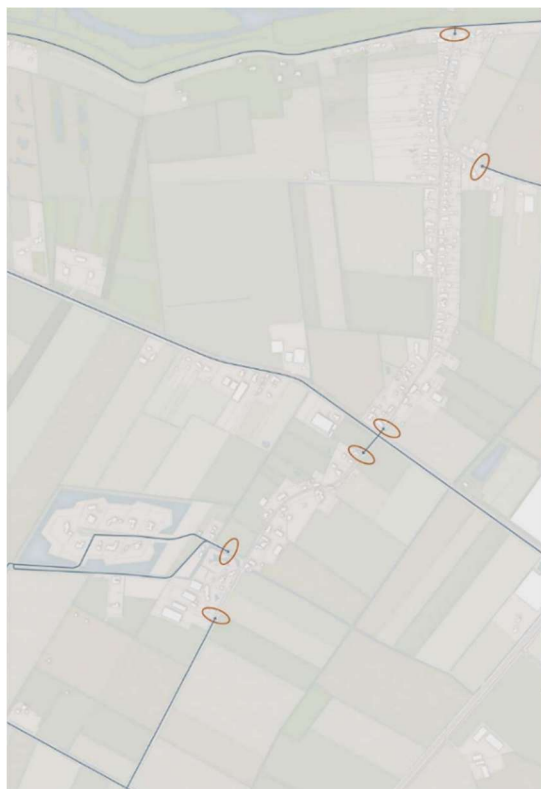
- Volg karakteristieke ontginningsstructuren en verkavelingspatronen.
- Houd open ruimtes tussen erven om straatvorming te voorkomen.
- Zorg voor een compact erfensemble met logische opstelling van gebouwen, beplanting, water en infrastructuur. Onderscheid hoofdgebouwen van bijgebouwen (huis vooraan, bijgebouwen achteraan).
- Pas gebouwmaat en -schaal aan aan het landschap; grote volumes in rivierkommen, clusters van kleine gebouwen op oeverwallen en stroomruggen.
- Gebruik 'waterliniespecifieke' houtbouw binnen de verboden kringen als inspiratiebron voor nieuwe projecten.

Kansen

Entreegebieden

Op dit moment is vooral het noordelijk deel van Oudendijk als samenhangend lint herkenbaar. De kern wordt grof doorsneden door de Jan Spieringweg. De naamborden aan weerskanten van deze weg bevorderen het gevoel dat het niet gaat om een aaneengesloten dorp. Versterking van het kruispunt Jan Spieringweg/Oudendijk door bebouwing en vergroening kan zorgen voor een betere visuele verbinding tussen beide delen. Bovendien kan dit ook de verkeerssnelheid positief beïnvloeden. Anders dan aan de noordkant, waar de kern sterk verdicht is langs de Merwededijk, loopt de kern rafelig uit aan de zuidkant. Meer versterking en een duidelijkere entree is hier

wenselijk. Versterking van deze gebieden biedt kansen voor toevoeging van woningen zonder het noordelijk lint verder te belasten. Onderstaande verbeelding toont de huidige entreegebieden.

Entreegebieden bestaand

Hoofdstuk 6: Samenwerking en participatie

Inleiding

Komende tien tot vijftien jaar gaat gemeente Altena haar beleid voor Woudrichem verder uitvoeren om de maatschappelijke samenhang te versterken en een gezonde en duurzame leefomgeving te creëren. Dit doet de gemeente via de kernstrategie. De gemeente heeft dit document opgesteld samen met inwoners, ondernemers en andere partijen in het gebied. Waar mogelijk wordt het vervolgproces zo vormgegeven, dat het aansluit op de gevoerde gesprekken met stakeholders.

Als gespreksleidraad voor de participatie heeft gemeente Altena een Gebiedsagenda opgesteld voor Woudrichem en Oudendijk samen. In verschillende werkvormen is de mening van inwoners gevraagd en de gebiedsagenda verder aangescherpt. Deze is vervolgens uitgewerkt in een kernstrategie per kern. In dit hoofdstuk is te lezen wat de belangrijkste conclusies zijn voor Oudendijk. De volledige resultaten staan in het participatieverslag als bijlagen bij deze kernstrategie.

Resultaten op hoofdlijnen

In de periode van augustus 2024 tot september 2025 heeft in meerdere stappen participatie plaatsgevonden voor de kernstrategie van Oudendijk. In grote lijnen zijn de volgende onderwerpen besproken:

Over het algemeen zijn inwoners van Oudendijk tevreden over hun woonomgeving, die wordt gewaardeerd om de rustige, landelijke ligging en de gemoedelijke sfeer. De sociale cohesie in Oudendijk is groot. Uit de gesprekken blijkt een breed gedragen behoefte aan maatwerk en behoud van identiteit. Met name het behoud van de lintbebouwing wordt als belangrijk ervaren. In de kern is sprake van vergrijzing, waardoor de vitaliteit terug gaat lopen. De mening over de conclusies, die hieruit te trekken zijn, is verdeeld. Sommige Oudendijkers zouden graag seniorenwoningen zien, andere geven aan dat het voor ouderen niet geschikt is om in Oudendijk te blijven wonen. Behoud van de karakteristieke lintbebouwing en terughoudendheid ten aanzien van uitbreiding zijn belangrijke onderwerpen. Hierdoor is ook de discussie over het toevoegen van woningen op bepaalde plekken ferm.

Verkeersdruk, schade aan woningen door zwaar verkeer en parkeerproblemen zijn structurele zorgen, ook als het gaat om sluipverkeer vanuit Woudrichem. Daarom zijn er ook zorgen over de uitbreiding van Woudrichem Zuid. De school en buurthuis O.V.O worden gezien als cruciale voorzieningen voor de levendigheid van de kern, ondanks de verkeersoverlast, die deze voorzieningen met zich meebrengen. De zwaarte van deze overlast wordt door bewoners verschillend gewogen.

Colofon (wordt toegevoegd in publieksversie)

Bijlage

1. Bronnenlijst
2. Participatieverslag

CONCEPT